

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 45 (8993)

9 НОЯБРЬ

2023 йыл

КИШИ ЮМА

КАРАША АЙЫ

1931-нши йылдан алып шыгады

10-нши НОЯБРЬ – РФ ИШ ИСЛЕР ОРГАНЛАРЫНЫНЪ КУЛЛЫКШЫСЫНЫНЪ КУЪНИ

Ямагат ишинде тынышлыкты эм рахатлыкты саклавды талаплайдылар

Кутлаймыз

Ногай районы бойынша Россия ОМВД-сынынъ сыйлы куллыкшылары эм ветеранлары!

Сизди кести байрамынъыз бан – Россия Федерациясынынъ иш ислер органларынынъ куллыкшысынынъ куъни мен исси кутлаймыз.

Полиция – патшалык власттинъ маънели тармакларынынъ бириси. Олар ямагат ишинде граждандардынъ ыхтыярларын эм кавыфсызлыкын саклайдылар. Ногай районы бойынша МВД боьлигинде 300-ден ювык куллыкшылар ис аьрекетин бардырады. Олардынъ ис аьрекетин сапатлы бардырувуннан бизим районнымыздынъ, сонынъ ишинде аьр бир яшавшысынынъ рахатлыгы себепли болады. Сизинъ ис аьрекетинъиз тынышлардан тувыл, неге десе яшав оьмиринъизге де зыян келетаган ерлер аз болмайды. Биз сизге ис аьрекетинъиз бойынша коьрсететеган йигерлигинъиз, йигитлигинъиз, сайлаган кестинъизге адаллыкынъизды коьрсеткенинъиз ушин разылыкынъиз билдиремиз.

Кести байрам келгенде биз

Ногай районнымыз бойынша Россия МВД боьлигининъ етекшисининъ ис аьрекетин белгилемей болмаймыз. Ерли полиция Ногай район администрациясы ман тар байланыс тутады, бизим бир шаарамыз да сиз ортакшылык этпей оьтпейди. Биз сизи мен оьктемсиймиз. Сиз шынты кести иелери, законга да, оьз намысынъызга да адал аьдемлер.

Ис ветеранлары алдында да басымызды иемиз. Олар Аталык алдында намыслы ислерин толтырганлар, неше мынълаган кыянатлыклардынъ алдын шалып, ашыклаганлар. Аьли де солардынъ коьбиси яс куллыкшыларга насихатшылар боладылар. Олардынъ коьбисининъ ис аьрекетинъиз буьгунги ясларга коьрим болады.

Бу куьнлерде тек Ногай рай-

онынынъ МВД боьлигининъ куллыкшыларынынъ тувыл, баьри ерлерде аьрекет этетаганлардынъ да алдыларында аз борышлар турмайды – граждандардынъ эркинлигин эм ыхтыярларын саклав, коррупцияга, терроризмге карсы турув, йолларда кавыфсызлыкты саклав...

Биз уьйкен йигерлик пен – Ногай районы бойынша Россия МВД боьлигининъ куллыкшылары алдыларына салган борышларын тийислисинше толтырып болаганын айтамыз.

Ак юректен ис ветеранларына, буьгунлерде ис аьрекетин бардыратаганларга ден савлыкты, службалары бойынша гражданды, службалары бойынша гражданды эм кестилик борышларын толтырувда уьстинликлерди, аьеллеринде насипти, тынышлыкты йораймыз.

Д.ЭСИРГЕПОВ,
«Ногайский район» МР аькимбасы,
Р.БАЙМАНБЕТОВ,

«Ногайский район» МР Депутатлар йыйынынынъ председатели.

Сыйлы йолдаслар!

Сизди кести байрамынъыз бан кутлайман. Сизге кайратлы, намыслы исинъиз ушин, Аталыгынынъизге, элинъизге адаллык пан караганынъиз ушин разылыкынъиз билдиремиз. Сизге берк ден савлык, уьстинликлер, таза аспан эм ийгиликлер йорайман.

Аьр бир аьдемнинъ ден савлыкын эм яшавын коршалай туруп, сиз кыянатшылык пан куьресесиз, оьзинъиздинъ энъ де ийги инсан касиетлеринъизди коьрсетесиз, районнымыздынъ яшавшыларынынъ кавыфсызлыкын эм рахатлыкын аьжетсизлейсиз.

Аьлиги кыйынлы политикалык заманларда эм согыс спецоперациясынынъ барысында куьндегилик яшавда парахатлык-

ты канагатлав керек болады, провокацияларга берилув керек тувыл, ямагат йорыкты эм кавыфсызлыкты бузув ярамас.

Терроризм эм экстремизм мен куьресуев, баьри тармакларда да правобузувлардынъ эм кыянатлыклардынъ алдын шалув керек.

Энъ де ийги йоравларды эм кутлавларды мен МВД ветеранларына айтаман. Сизинъ халктынъ оьрленувине каратылган исинъиз ушин савбол билдиремиз, ясларга берген насихатынынъизды, сулыбынъизды бек баалаймыз.

Баьрисин де байраман кутлап, келекте де полиция куллыкшылары намыслы оьз исин бардыраягына шекленмеймен.

Н.КАРАКАЕВ,

Ногай районы бойынша Россия ОМВД начальниги.

АКЦИЯ

Кайтарып болмаймыз, мутпага керек тувылмыз

Ойткен юмадынъ сонъгы куьнлери. Дагестан Республикасынынъ тарихинде айырым орынды алаак. Бу куьн ДР Аькимбасы Сергей Меликовтынъ буйырыгы ман савлай республика бойынша «Эстелик бавы» акциясы оьтти. Савлай республикамыз бойынша мынълаган тереклер СВО катнасушылары-

нынъ, сонда ян берген йигитлердинъ эстелигине олтыртылдылар.

ДР Оькиметининъ Председатели Абдулмуслим Абдулмуслимов оьлген аьскершилердинъ аналары ман бирге республикадынъ Казбековский районунда сол акцияда катнасты.

Сондай акция Ногай райо-

нынъмыздынъ Орта-Тобье авылында да оьтти, мунда авыл мектебининъ окутувшылары, окувшылары, олардынъ ата-аналары юз карагай тереклерди мектеб каралдысына олтырттылар.

ДР Оькиметининъ Председатели Абдулмуслим Абдулмуслимов Казбек районуна келип, сол «Эстелик бавын» «Горенжо» йылгасынынъ ягаларында Дылым ман Гостал авылларынынъ араларында олтыртпага токтасты.

Акция басанаяктан алдын ол согыс спецоперациясында оьлген йигитлердинъ ювклары ман хабарлады, оннан сонъ сол баьтирлерге багысланган эстеликти ашты.

Мунда эстелик аллеясына кирип бараятырган ерде – «Кайтарып болмаймыз, мутпага керек тувылмыз» деген мемориаллык тактасы ман эстелик курылган.

РЕСПУБЛИКАДА БОЛЫП ОЗГАН ОЪЗГЕРИСТЕН СОНЪ

Аьр бир алынган тийиссиз абыт – кыянатлык

Россия Федерациясынъ Госдумасы бир тавыстан, палестин-израиль урысларында тынышлы яшавшылардынъ, балалардынъ оьлуви мен байланыслы болып, ООН-га оьзлерининъ уьндевин (обращение) каратадылар.

Солай ок, оьзининъ озин бизим ясларга Ногай району бойынша Россия МВД боллигининъ юрисконсуьты ишислер службасынынъ майоры Кайтархан Акмурзаева да айтады:

– Элбетте, сол яктарда болатан оьзгерислерге савлай дунья бойынша белги береди, бермей де болмайдылар. Палестина еринде аьр куьн сайын хатынлардынъ, балалардынъ оьлуви не рахатлык пан карап турмага сав аьдемнинъ сабыры шыдамайды.

Биз оьзимиздинъ ерлеримизде, урыс-туийислер уйгылап, ыхтыяр саклавышлы органлардынъ куллыкшыларына,

оьзлеримизге зыян келтиривимиз бен оларга ярдам этпеймиз.

Махачкала каласынынъ аэропортында болган урысларга, дережели ис орынларда олтыратаган аьдемлер баа берип, сол затлар тыстан ув огы йибериьмей этилмеген зат эженин белгилейдилер, сол эртеректен ойланган явлы провокация болады.

Социаллык яктан коршаланмаган ямагатты, соннынъ ишинде ясларды, оьспирлерди сондай кавыфлыкка кайтип тартпага болады.

Американшы президентинъ «Украина ман Израильге аьскерли ярдам – бек акыллы инвестиция, сол бизге келеекте бир неше несиллерге кавыфсызлыкты канагатляк» деген соьзи коьп зат акында айтады эм бек аьнламы.

Ясларга сондай ойсыз абытлар этуьвден сакланмага тилек саламыз. Сизди социаллык тармактарда законга кар-

сы акцияларда, йийинларда ортакшылык этпеге шакырмага боладылар, сондай затлардан сак болыңыз. «Еньил» акша табамыз деп, провокациялы шакырувларга ынанып, оьзиниздинъ яслыгыңызды, ден савлыгыңызды йойыттып, эркинлигинизден айырылмага боласыз.

Билип койыңыз, коьлемлик урысларда катнасканынъыз уьшин 8 йылдан алып 15 йылга дейим эркинликтен босатылмага болады.

Сыйлы ата-аналар, сиз оьзиниздинъ ясы етпеген балаларыңыз уьшин дайым яваплы боласыз. Соннынъ уьшин, оларга эткен кыянатлыклар уьшин явап бееклерин айтып турмага керек. Социаллык тармактарында, яшав бойында болсын, коьлемлик урысларда катнаскан яде болса, провокациялык шакырувлар этсе, РФ УК 212 статьясына коьре, 16 ясына толган аьдем яваплыкка тартылады.

ОЪРЛЕНУЪВ ПРОГРАММА

Когилдим от, йылув келди авылга

Дагестан Республикасынъ Ногай районунинъ Куьнбаттар авылында караша айнынъ 4-нши куьнинде эки маьнели эм суьйинишли оьзгерислер оьтти – авылшылардынъ уьйлерине коьгилдим от пан бирге йылувлык келди эм киши-стадион ашылды. Эки проектлерининъ заказчы «Агрострой» учреждение-си ДР Авыл хозяйство эм азык-туулик министерство-сы ман яшавга шыгарылып турган «ДР авыл ерлерининъ комплексли оьрленуви» программасы бойынша аьрекетлеген. Эки шара да Халклар бирлик куьнинде озгарылды.

Куьнбаттаршылардынъ суьйинишин боьлиспе-ге Махачкала каласыннан ДР тарифлер эм энергетика бойынша министри Марат Шихалиев, ДР Авыл хозяйство эм азык-туулик министри Мухтарбий Аджеев, Махачкала Газпром-межрегионгаз директорыннынъ куллыгын юритуьвшиси Гитиномагомед Абдулаев, Ногай районунинъ аькимбасы Джамалутдин Эсиргепов, онынъ орынбасары Рашид Шангереев, муниципалитеттинъ Депутатлар йийинининъ председатели Рустам Байманбетов эм баскалар келдилер. Конактарды Куьнбаттар авыл аькимбасы Замид Яриков, авылшылар, мектеп окувшылары хош алдылар.

Мини-стадион куьлуь-вына 14 миллион 357 мынъ маьнет акша шыгарылган, онынъ площади 3000 квадратлы метр болады. Стадионды шатлыклы аьлде оьз кутлав соьзлери мен Мухтарбий Аджеев эм Марат Шихалиев аштылар.

ДР Минсельхозпрод етекшиси М.Аджеев йийылганларды байрам ман кутлады эм авыл еринде ийги аьлдер туьзилуьвининъ маьнесин белгиледи.

– Дагестанда авыл ерлерде мектеблер, йоллар, баска объектлер курыладылар. Дагестан Республикасыннынъ Аькимбасынынъ коьтергишлеви мен яшавшылардынъ коьплеген соравлары шешиледилер. Сондай шатлыклы шаралар аьдемлерди бирлестиредилер, оларды бир эм айырылмас халк этип коьрсетедилер. Келеекте де авылларымызды ийгилендирейик, аьлиги заманда савлай республика бойынша 40 объектлерде куллыктар юритиледилер, – деп соьйледи министр.

ДР «Агрострой» ГКУ заказчининъ етекшиси Гитиномагомед Абдулаев яшавшыларды сондай маьнели объект ашылуьвы ман кутлады эм авылда спорт шаралар озгармага болатан акында айтты. Солай ок куьнбаттаршыларды Минэнерго министри Марат Шихалиев кутлады, ол бу эки шара ман Ногай

районунда суьйинишли оьзгерислер битпейтаганын эм баска авылларда да сондай объектлер ашыла-ягын белгиледи. Министр баьрине де ден савлык эм онъайлык йорады. «Ногайский район» МР аькимбасы Джамалутдин Эсиргепов келген конактарга оьз разылыгын билдирди. Авылга газ келгени бек суьйинишли оьзгерис, авылшылар сол куьнди бек караганын айтты.

– Мен разылык «Агрострой» етекшисине билдиремен, бу сизде биринши спорт объекти тувыл, мен шекленмеймен, стадион аьр заман яс спортсменлерге эм авылшыларга толып турар. Баьринизди де Халк бирлик куьни мен кутлайман эм аьлиги кыйынлы заманларда элимиздинъ Оьр Главнокомандующий Владимир Путининъ эм республика басшысы Сергей Меликовтынъ касында бирлесе-йик деп шакырув этемен, – деди Д.Эсиргепов.

– Бизим авыл – районимызда энъ де уьйкен, коьгилдим от уьйлеримизге кайзаман келер экен деп биз онлаган йыллар карадьк. Буьгуьн сол суьйиниш етти. Бизге стадионнынъ ашылуьвы да бек маьнели, ясларымыз оьз оьнерлерин оьстирерлер спорт бойынша, – деди Куьнбаттар авылынынъ Ясуьйкенлер советининъ председатели Рамазан Кошекбаев, ол Дагестан етекшилевине авылга маьне берип караганы уьшин разылыгын билдирди.

Шатлыклы аьлде авылга газ йибериьлуьви (суььретте) оьтти, бу тармактынъ узунлыгы 29 шакырым болады, онынъ куьлуьвына 51, 5 миллион акша шыгарылган. Байрам ерли маданият куллыкшылары уйгылаган концерт программасы ман тамамланды.

Э.КОЖАЕВА,
«Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас редакторы.

АЪСКЕР КОМИССАРЫ АНЪЛАТАДЫ

Шакырув ислер барады

2023-нши йылдынъ казан айнынъ 1-нши куьнинде аьскерлер сырасына куьзги шакырув басланды. Сол куьннен алып, шакырув комиссиялар аьрекетлейдилер, аьскерге шакырылган яслар медицина яктан тергевлер оьтедилер. Тарумов эм Ногай районларынынъ аьскер комиссары Александр Мельников аьскерге шакырув комиссиянынъ йорыгы эм барысы акында билдируьв береди:

– Бу куьнлерге шакырув комиссиясын 60-ка ювк аьдем оьтти. Комиссия ман оннан да коьп яслар шакырылган эди. Олардынъ коьбиси студентлер эм Ногай районунинъ тысына ислемерге кеткен яслар болганнан себепли, военкоматка заманы ман келип болмайдылар, эм бизге кайтадан шакырув комиссиялар озгармага туьседи. Аьскерге кетек яслар командаларына Ногай районунан 25 аьдем киргизилген. Шакырув комиссиясыннынъ барысында яслардынъ ден савлыгы тергеледи эм сол тергевлердинъ сырагыларына коьре ястынъ аьскер аьрекетин

бардырмага яравынынъ категориясы аьнла-нады. Солай ок шакырылган яс оькув ошагын-да билим алаяткан болса, аьскер службасыннан кесек заманга босатылуьвдан тура карар алынады. Эгер аьскерге шакырылган ястын ден савлыгы бойынша сакатлыгы болса яде авырувлары болып диспансер эсабында тур-са, ол аьскер борышын толтыруьвдан босаты-лынады. Гражданин оьз аваслыклары акын-да билдирсе, солар да комиссия ман карала-дылар. Бизде бек коьп аьел аьли бойынша, службадан 27 ясына дейим босатылылма-га ыхтыяры бар яслар, олар – 2 яде оннан да коьп баласы бар аьдемлер.

РФ Савытлы куьшлер сырларында аьре-кетлев заманы аьли де 1 йыл болып калады. Кызмет кылуьва шакырылган яслар согыс спецоперациясы озып турган ерге йибери-меклер. Контракт бойынша службасын бар-дырмага аваслыгы болган яслар, службасы-нынъ 11 айы оьткеннен сонъ, оны туьзбеге боладылар. 11 ай оьткенше дейим, олар ман

биревдинъ де контракт туьзбеге ыхтыяры йок. Аьскерши аьскерде куллык калай бара-таганын билип, сонъгы службадан тура карар алмага болады. Контракт бойынша служ-басын кутарган йигитлер оны созбага яде иш ислер боьлигине, солай ок баска патша-лык службаларга ислемерге туьспеге болады-лар. Аьскер службасын толтырганларга ба-ри патшалык учреждениелерге йоллар ашык. Тагы да айтып озайым, аьскерге шакырылган яслар Россия элимиздинъ янъы доьрт реги-оны – Донецк эм Луганск Халк Республи-калары, Запорож эм Херсон областлерин-нен оьзге, Алыс Куьнтуьврдан Калининградка дейим кайсы бир ерине де туьспеге болады-лар, Дагестан Республикасыннан яслар айы-рым аьне яде муна ерге йибериьмейдилер.

Ногай районунинъ тысында болып, медицина комиссиясын заманында оьтип уьлгирмеген ясларга, оларды излестирип бас-лаганша, карагыс айнынъ 31-нши куьнине дейим келип шакырув комиссиясын оьтсин-

лер деген тилек саламан.

Казан айнынъ 15-нши куьниннен сонъ бизден РФ Савытлы куьшлер сырасына служ-бага эки кере яслар йибериьдилер. Биринши команда ман Ногай районуннан 6 аьдем кет-ти.

Аьскерге кетуьв йорыгы бизде булай барады: военкоматта яслар шакырув комис-сиясын оьтедилер, аьскерге кетпеге повест-ка аладылар, сонъ оларды республикалык йийиьлыс пунктына элтеймиз. Сонда аьскер боьликлерининъ ваькиллери келип, кызмет кылуьва аьзир яслар ман хабарлайдылар, оларды командаларга киргизедилер. Махач-каладагы йийиьлыс пунктында турган 2 куьн ишинде ясларды кийиндирип, службасын бардыраак ерге йибериьдилер.

Баьри аьскерге шакырылган ясларга яшав мектебин тийислише оьтпеге, эр боры-шын толтыруьвда куьш эм шыдамлык йорай-ман, – деди Александр Мельников.

Н.КОЖАЕВА.

Бас борышымыз – тийисли йорыкларды туъзуув

Буьгунлерде Ногай району бойынша Россия ОМВД-дынъ ОГИБДД етек-

шиси болып Алимхан Абу-хирович Шангереев ис аьрекетин бардырады.

Бизим газета бетлеринде Алимханнынъ сайлаган исине алаллыгы, тапшырылган борышын намыслы толтырып болатаны акында биринши кере язылмайды. Элбетте, исининъ емислери бар болатаны болса, неге язбайык.

Буьгунлерде ол бардыраган ис орындында борышлар аз тувыл, ис аьрекет те яваллык пан бардырылмага керек, тек ол бу исти ялгыз юрипейди, онынъ янында ис йолдаслары да бар. Олардынъ акында алимхан бек йылы соьзлер айтады:

– Кайсы ис те оьр юреди, эгер сени мен сол арбады тартаганлардынъ да ниети бир болса. Меним йолдасларым (буьгунлерде биз 11 аьдем),

меним етекшилевим астында ислейтаганлардынъ аьр бириси оьзининъ сайлаган кесписине алал аьдем, аьр бириси оьзининъ ис борышын да бек аьрув биледи. Бизим исимиз бир-биримиз бен байланыслы болады, керек ерлерде ярдам да атемиз. Баска подразделениелер мен де тар байланыста ислеймиз, – дейди ол.

Кеспи байрам. Тамамлар келтирув заман. Алимхан бу байрамды да ис йолдасларынынъ тоьгерегинде, белсенли аьрекетте йолгады.

Биз Ногай району бойынша Россия ОМВД-сыннынъ ГИБДД боьлигининъ ясларына ислери оньга барганды эм йол-юрис йорыклар бузылмаганды йораймыз.

Г.КУРГАНОВА.
Сувьретте: *А.Шангереев*

СУЛЫПЛЫ КУЛЛЫКШЫ

Маньнели эм яваллы аьрекетте

Тамада лейтенант Залимхан Битуевич Салимгереев буьгунлерде ГИБДД Ногай району бойынша боьлигининъ ДПС тамада инспекторы ис аьрекетин етимисли толтырып келеди.

Залимхан Битуевич оьз ис аьрекетин Ногай району бойынша Госавтоинспекцияда аьрекет этуви мен баслаган. ДПС боьлигининъ тамада инспекторы болып ол коьп йылларын оьз ис аьрекетинде сулыбын, усталыгын байытып, оьз алдына салынган ис борышын яваллы, йогары оьлшемде толтырып келгени уьшин МВД министерствосы, ГИБДД управлениеси, муниципалитет етекшилеви атыннан коьплеген Сый грамоталарына, Разылык хатларына тийисли этилген. Суйген куллыгында йогары кеспили ис аьрекетшиси болып калмай, онынъ ян коьсагы Айтхан ман курган катым

аьелинде Савдет эм Рузана оьсип, асыл болып, йогары билимлер алып, аьр кайсысы да яшавдагы орынларын тапканлар. Савдет Астрахань каласындагы медакадемияды тамаглап, буьгунлерде врачгинеколог болып ислейди. Экинши кызы атасынынъ йолын алып, Краснодар каласында Россия МВД университетин тамаглап, буьгунлерде ГИБДД ДПС бойынша административлик законодательствосы бойынша инспекторы болып, куьн сайын ис сулыбын байытып, ис аьрекетин етимисли толтырмага шалысады. Залимхан эм Айтхан Салимгереевлер аьелининъ куьезин балдан тавтли йиени оьстиредди.

Биз де полициядынъ тамада лейтенанты Залимхан Битуевич Салимгереевти кеспи байрам куьни мен кутлай келип, ога эм онынъ ис йолдасларына аьрекетинде етимис-

лер, Аталыгы уьшин куллык этуьвде уйкен уьстинликлер, таза аспанды, тыныктыкты эм тынышлыкты сагынамыз.

Г.ГУЛЬМИРА НУРДИНОВА.
Сувьретте: *Залимхан Салимгереев.*

ЯС БОЛСА ДА

Билимли эм бажарымлы

Караша айдынъ басында савлай элимиздинъ полиция куллыкшылары кеспи байрамын белгилейдилер. Сол куьн ийги соьзлер, разылыктар, баргылар бизим тынышлыгымызды, кавыфсызлыгымызды коршалайтаганларга багысланады. Солардынъ сырасында – Ногай району бойынша Россия ОМВД ППС айырым батальонынынъ аьжетсизлев эм канагатлав куьбининъ старшинасы Тимур Келдали увылы Алиев. Полиция куллыгында Тимур коьп заман ислемесе де, оьз исинде бажарымлы эм билимли куллыкшы деп саналады. Ол Буденовск каласында тувган, Алиевлердинъ аьели 1995-нши йылда бу калада болган оьзгерислери мен байланыста Коя-

сыл авылына коьшкен. Мунда Тимур мектебти битирди, ислеп баслады. Яс кайдай куллыкта да кажынмай иследи. Болса да, бир куьн аьдемди бакты юреги мен суйген аьрекетине аькеледи. Соьйтип, Тимур Алиев Терекли-Мектеб авылында суьйикли исин де, яшавда ян йолдасын да тапты. Буьгунлерде Тимур тамада сержанты деген званиесин юритеди эм иш ислер боьлигининъ тыл тармагында аьрекет этеди.

Биз яс полицейскийди кеспи байрамы ман кутлап, аьли де келеекте коьп уьстинликлер, аьелинде насип, оньайлык эм берк ден савлык йораймыз.

Г.БЕКМУРАТОВА.
Сувьретте: *Т.Алиев.*

Участковыйлардынъ етекшиси

Ямагатымыз уьшин полиция куллыкшысыннынъ, боьтен де участковыйдынъ кесписи маньнели эм яваллылардынъ бириси болады. Участковый – ол ыхтыяр саклашы эм власть органларынынъ аьр аьдемге эн де ювук туратаган ваькили. А участковыйлардынъ боьлигининъ етекшиси болув деген оннан да бек маньнели эм аьдемнен уйкен намыс тазалыкты, берк билимди эм ис бажарымлыкты талаплайтаган куллык болады.

Полиция подполковниги Крымхан Кусепов аьлиги заманда Россия МВД-сыннынъ Ногай район боьлигиндеги полициядынъ участок уполномоченныйларынынъ боьлигин басшылайды. Ол оьзи район иш ислер тармагында енбил болмаган 1993-нши йылдан алып куллык этеди. Ога дейим Крымхан Махмат-Мурза увылы оьзининъ эр борышын элимиздинъ куватлы ава-десант аьскер боьликлерининъ бирисинде толтырган. Дондагы Ростов каласында Россия МВД-нынъ университетин оқып кутарган.

Буьгунлерде йогары билимли, оьзи эм ис йолдас-

лары уьшин яваллы Крымхан Кусепов оьз куллыгынынъ шынты профессионалы болып саналады. Ол ис йолдаслары ман ортак бир тил тавып куллык этеди. Берген соьзине берк, ис суьвер, талаплы, ялганлык пан эриншекликте суймейтаган аьдем деп саналады. Ол оьзине тапшырылган кайсы исти де заманы ман битирип уьлгиреди. Крымхан Кусепов МВД боьлигининъ кайсы тармагында куллык этсе де, баьри ерде де оьзине беркитилген тапшырмаларын ийги кепте толтырады.

М.ИОНУСОВ.
Сувьретте: *К.Кусепов.*

КОЪРИМЛИ ИНСАН

Суьйикли исинде сый тапкан

Полиция подполковниги Камиль Махмудов Ногай районунынъ берекетли, куллыксуьвер яшавшылары болган Куьнбаттар авылында тувып-оьскен. Ол яслай тувган авылында яшавшылардынъ тыпаклыгын, бир-бирине тирев эм алал болувын коьрген. Сога коьре ол ис йолдаслары ман биргелесип куллык этуьвди, оларды коьтергишлеви эм аьрекетке алаллыкты бас орынга салады, соны яшавдынъ негизи деп санайды. Сол касиетлер де ога исинде ийги сырагыларга етпеге ярдам этетаган болар.

Эл алдында эр борышын Камиль Залимхан увылы Красноярск каласында милиция батальонында толтырган. Ол РФ Иш ислер министерствосыннынъ Краснодар университетининъ Нальчиктеги филиалында оқыган. Камиль Махмудов Россия МВД Ногай району бойынша иш ислер боьлигинде аьрекетин 1997-нши йыл патруль-пост службасында баслаган, сонъ дежурный боьлигинде ислеген, участковый - уполномоченный болган. 2008-нши йыл уголовлык-излев боьлигинде тамада оперуполномоченныйнынъ куллыгын юриткен, ийги эм яваллы иси уьшин Камиль Махмудов уголовлык- излев боьлигининъ етекшиси этип сайланган. Бу куьнлерде, 2018-нши йылдан алып, Камиль Залимхан увылы Ногай район бойынша Россия МВД-сыннынъ поли-

ция начальнигининъ ямагат йорыгын саклав бойынша орынбасарыннынъ куллыгын юритеди. Ислеген йылларынынъ ишинде полиция подполковниги ДР иш ислер боьлигининъ министерствосыннан, Ногай район администрациясыннан эм МВД боьлигинен Сый грамоталар ман савгаланган, солай ок ога Разылык хатлар да тапшырылган. Ол «За отличие в службе» медалининъ уьш те дережесининъ иеси болады.

Камиль Махмудов оьз ис усталыгын «Артезианский» контрольно-пропускной пунктунда Россия МВД-сыннынъ боьликлерининъ эм иш ислер органларынынъ кесек заманга туьзилген оперативли куьбининъ етекшиси эсабында да сынамага туьскен. Коньысы Калмыкия Республикасында ол ис командировкада болган. Сонда йогары кеспилик коьрсеткени уьшин ога Разылык хат тапшырылган.

Н.КОЖАЕВА.
Сувьретте: *К.Махмудов.*

Халкына суйимлиги – яшавынынъ бас маънеси

Ногай район ортакластырылган китапханасынынъ оқув залында белгили ногай шаири, ямагат аьрекетшиси Куруптурсын Абдулла увылы Бариевтинъ 80 йыллыгына багысланган эстеликли шара болып озды.

Бу шарады район китапхана етекшиси Сабират Абубекерова ман китапхана куллыкшысы Сапихан Курпаева азырлеп юриттилер. Олар болган шаклы бу шарада Куруптурсын Бариевтинъ эстен кетпейтаган тири келпетин коьз алдына аькелмеге, онынъ ярлык, озь халкына яны авырыган яратувшылыгын юрекке ювык этпеге шалыстылар. Сол куьн залга шаирге яшавында якын болган, оны аьруув таныган, тар аьллекен аьдемлер йыйылдылар. Акы неден керек, аьр ким де Куруптурсын Абдулла увылынынъ акында ийги эм акыйкат соьзлерин айтпага шалыстылар.

Бас деп соьз Насими атындагы тюрк халклар ара адабият баргыдынъ иеси, халкымыздынъ айтувлы шаири Мурат Авезовка берилди. Ол озь соьзин: «Юрегинде халкына суйимлиги болган аьдем тек, аьдем деген ат пан аталмага ыхтыяры бар», – деп баслады. Онынъ ойы ман, Куруптурсын Бариев Караногайда аты айтылган Абдулла-йыравдан тувган шынты

ногай шаири эди.

– Ол энъ алды ман озьининъ китабин кери койып, ата-сынынъ китабин азырлеп баспадан шыгарды. Сога кирис соьзди мен язганман. Тек соьйтип болып ол озьининъ китабин де баспалады. Куруптурсын ногайдынъ алал увылы эди. Ол тек шаир болып калмай, белсенли ямагат аьрекетшиси болып, озь халкы ушин куллык юриткен. Онынъ язувында да, юрегинде де сол эки зат бар эди: озьининъ тувган ерин, халкынынъ тилин саклав. Ол бек кыйналатан эди: озьимиздинъ оькиметимиз, автономиямыз йок деп. Бир кере авыр йылларда Куруптурсын мага келди эм еримиздинъ акында бир хат язув керек эди деди. Мен ога: «Биз неше де язганмыз, Москвага да барганмыз», – деп айттым. Болса да ол коймады бир табак язтагы деп. «Озьинъ коркатаган болсанъ, мен кол салайым», – деп те айтты. Мен ога коркпайман дедим. Сонъ язып бердим, ол аькетти. Куруптурсын яшаган болса, халкы ушин коьп ийги ислер

этеек эди. Ол мен куьшли авырыганда да мага келди: «Эй, кеде! – деди, – Ваьре, берилме!» Ол мага кеде дейтаган эди.

Биревлер анъладылар оны, биревлер анъламадылар. Бизди, поэтлерди, коьплер анъламадылар. Онынъ ятлавларында коьп маънели затлар акында айтылады, – деди Мурат Авезов озьининъ соьзинде.

Китапхана етекшиси Сабират Абубекерова Куруптурсын Бариевти оьзи ушин тек янъыларда ювык танып алганы акында айтты. Ол онынъ поэзиясы сондай да енбил оқылады, бек анъламлы эм соны ман бирге терен ойлы деп белгиледи.

– Куруптурсын Бариев, менимше, тек поэт болып калмай, соны ман бирге уйкен юрекли аьдем

болган. Ол озь ойын тувра эм ашык кепте айтпага кажынмаган. Ногайлардынъ кезекли курултайын оьткермеге ыхтыяр берилмегенде, ол соны озьининъ азбарында озгарган. Йигерли аьдем болган. Мага коьре, ол бизим халкымызды кайсы бир соравлары бойынша басшыламага да боляк эди, – деди С.Абубекерова.

К.Бариевтинъ акында озь ойла-

КОРРУПЦИЯГА КАРСЫЛЫК ЭТУЪВ

Кызувлы линия неге кызбайды?..

«Коррупцияга карсылык этуьв акында» деген федераллык закон ман келисли кепте, коррупция аьрекетти деп кайсы бир аьдем озьининъ ис орынынъ ямагаттынъ эм патшалыктынъ законлы кызыксынувларын эсапка алмай, озьине акша, баалы ыспайлыклар, муьлк яде баска туьрли хайыр алув ниет пен законсыз кулланувы саналады.

Соны ман коррупция яде ыршув алув – ол озьининъ ис орыны ман озь хайыры ушин пайдаланып, ыршув берув яде алув эм сондай баска ислерди этуьв. Солай ок документлерди урлав эм озь хайырына келистирип ясав ислери де орын табадылар.

Коррупция ман токтавсыз куьрес юритувге карамастан, ол кайсы ерде де озьине орын табады. Айлак та законды уйкен предпрятиелердинъ етекшилери, бизнесменлер, чиновниклер эм патшалык служба тармагынынъ куллыкшылары бузадылар.

Болса да булай гражданлардынъ озьлери де бирерде артын ойламай, коррупция йолына туьсип каладылар, мысалы, ГИБДД, паспорт столынынъ куллыкшыларына, баласын балалар бавына орынластырув ушин соннынъ етекшисине ыршув беретдилер. Бу ерде студентлерди де мутпаска боламыз: олардынъ да коьбиси сынавларын яде зачетларын берув ушин тоьлейдилер.

Оькинишке, ямагат арасында «акша баьри затты да шешеди» деген янъылыс анълам беркиген, соннан тура коьплер законды бузаба да аьзир. Бу ерде сорав тувды: аьши, ол заман коррупция ман куьрес юритув керек пе? Сога бир явап бар: керек. Коррупция тек бизим патшалыгымызга эм бизнеске зарар этип калмай, соннан тура булай гражданлар да кыйын-

лык коьредилер. Сол себептен коррупция ман куьрес юритувди аьр ким баскаларга коьрим коьрсетип озьиннен басламага тийисли.

Соьйтип коррупция маьселе кебинде озь сондай коркынышлы да тувыл, ама балаларды кишкейлей, коррупция бизим элимизде эндигиси берк кепте орынласкан, ол аьдемлерге бек керек, онсыз аьли яде онда, яде мунда барып болмайсын деп уьйретув эм тербиялав мине не зат энъ кавыфлы деген ойга келесинъ. Муннан сонъ 90-ншы «арзерек» йылларында бизим элимизде рынок катнасувларына коьшуув мен байланыста «Ким кайтип болса, соьйтип байыйды» деген язылмаган шакырув таралды. Соны ман суййген шартлар эм йорыклар ман байлык йыювга эркинлик берилген сонъ, элдеги ойсыз юритилген реформалар, приватизациялар, ер-ерде патшалык карыжларын урлавлар, неше туьрли «финанс пирамидалары» ман бирге коррупция да озьине кенъ йол алды.

Коррупция аьлиги замандагы ямагатымыздынъ бас маьселелерининъ бириси болады. Ол гражданлардынъ влаьтке сенимин тоьменлетеди, экономикады эм гражданлардынъ ыхтыярларын эм эркинликлерин саклавды бузады. Россиядынъ оькимети эм гражданлык ямагаты сога карсы куьрес юритеди. Сондай куьрес юритувдинъ коррупционлык схемаларды ашып коьрсетпеге эм алдын шалувга коьмеклесетаган бир алаты деп кызувлы телефон линияларды туьзув болады.

Коррупцияга карсылык этуьв бойынша кызувлы линия – ол гражданлар занъ сокпага эм чиновниклердинъ, предпрятиелердинъ яде организациялардынъ аьрекетти

мен байланыслы коррупция ислери акында билдирмеге болатан айырым телефон номери. Кызувлы линияларга киретаган занъларды специалистлер аладылар эм туьскен информацияды тийисли йорыгы ман аьзирлейдилер эм соларды тергев эм следствие юритув бойынша шаралар коьредилер.

Россияда коррупция ислери акында билдирмеге ушин кызувлы линия коьпте ашылган. Сиз, эгер ыршув талаплавдынъ яде беруьдинъ шайыгы болган болсанъыз яде чиновниклер ягыннан шек калдыратан аьрекетти эслей калсанъыз бу телефон номерына занъ согып, болып турган ис акында билдирмеге ыхтыярынынъ бар. Россияда коррупция ман куьрес юритув бойынша кызувлы телефон линиясы сога карсылык этуьвдинъ хайырлы алаты болады. Бу линияга занъ согып сиз бир аз акыйкат ямагатын туьзбеге озь косымынынъ этпеге боласыз.

Меним эсимде, 2014-нши йылда «Ногайский район» МО администрациясында коррупция фактлары акында билдирув, бу маьселе бойынша яшавшылардынъ район администрациясы ман биргелесип пайдалы аьрекет этуьв ниети мен «Кызувлы линия» телефоны ашылган эди. Соннан бери йылга ювык заман оьткенде, мен сондагы коррупцияга карсылык этуьв комиссиянынъ председателининъ: «Туьсеме экен «Кызувлы линияга» халктан шагынувлар?» – деп сорадым. Ол мага: «Аьли ушин туьскен зат йок», – деп яваплады. Биз билип оннан сонъ туьскен болса да, сондай шагынувлардынъ санын бармак пан санамага болгандыр. Бу факт бизде, эгер шагынувлар йок болса, коррупция да туьп аягыннан йок экен деген ойды тувдырып

болмайды. Элбетте, патшалык бойынша йыл сайын коррупцияга карсы хыйлы шаралар юритиледилер. Дурыс, кайбир аьдемлер шагынув йок, маьселе де йок деп рапорт бермеге аьзир. Болса да соннынъ барлыгы акында биздеги аьр бир уьйде айтылады. Аьши, «Кызувлы линия» ол заманда неге уьндемейди экен?.. Ол халк ушин ашылганша! Коьресиз, уьндемейди. Коррупция факты ман йолькса да уьндемейди. Ол, соьзсиз де, биз бир яктан озьимиз эндигиси коррупциядынъ оьригуьвине себеп болувымызды шайытлап турды. Оькиметти ыхтыяр береди экен занъ сокпага, биз соны да кулланып болмаймыз. Дурыс, бир-эки аьдем айтпага ийменетаган да болар. Аьши, неге сав орам, авыл ман бирге шыгып айтпаймыз? Неге закон бойынша бизге берилген ыхтыярды бизим озьимизге сатып беретан чиновниклерди законсыз байытамыз?

Болса да бу темадынъ экинши ягы да бар. «Кызувлы линияга» аз болса да буьгуьн ок та занъ сокпага аьзир аьдемлер де йок тувыл районда, республикада. Ама соны ман маьселе шешилер ме экен дейди олар. «Шешилмесе, сол баягы эл арасында «шаккыш», «кляузник» деген яман атка тагылып калайкыз», – деген ойларын ашык айтадылар. Ол дурыс айтылган ой. Аьлиги заманда, эгер «Кызувлы линияга» занъ согып, аьне яде мине коррупция фактлары акында билдиргенлерге танълагысы куьн баска кепте караяклары да белгили. Оькинишке, сав ямагат оларды «кляузник» деп суьнги ушына коьтермеге де аьзир. Не ушин? Дурыс затты айтканы ушин ме?

Элбетте, патшалык бойынша йыл сайын коррупцияга карсы хыйлы шаралар юритиледилер. Тек

соны ман бирге бизге бу ерде бир затты белгилеп озув керек болар. Аьли онлаган йыллар бойында бизим патшалыктагы ямагатымызда тувра «зонадан», кыянатшылар арасыннан келген бир «закон» да аьрекет этеди. Ол «закон», элбетте, кыянатшылардынъ озьлерин яклавга, олардынъ законсыз ислерин ясырувга каратылган. Ондай аьдемлер бизим ямагатта коьп болмаса да, биревлери дережелери орынларды бийлеп, халктынъ хыйлы кесегине кайтип яшамага кереги акында акыл да уьйретеди. Соннынъ санында ким ди биревди шаккан, язып берген, дурысында, акыйкатлыкты излеген аьдемди эл мен бирге «шоькымага», оны бетлемеге керек деп те уьйретедилер. Ол ялган ой эм кыянатшылардынъ озьлерин тек яклайды эм ақлайды. Ама ямагатымыз неге ди соны онъ зат деп санайды. Ол бизим уйкен янъылысымыз. Анълаймыз, эгер ким ди бирев намысы таза аьдеме кир тоьгетаган шагынувды бир ерге язып ийберсе. Аьне сол аьдем шынты «кляузник» тувыл ма?

Болса да кайбир «акылы» коррупционерлер озьлерининъ тийисизлигининъ теренлигин анълап, коррупцияды ыспайламага, акламага шалысадылар. «Аьли баьриси де алады», – дегенди олар тап закон йосыгына айландырмага талпынганлар. Айтпага, ис орынында бир кишкей амалы, эби болган аьр кимди де «Эби болган эт ашар, ийменменъиз» деп аьне яде мине заттан да ыршув алып уьйретедилер. Айтпага керек, ызгы йыллар ишинде сондайлар коррупцияды кенъ таралтув яктан заьлимдей етимислерге де етискенлер.

Сол ок заманда ызгы йылларда патшалык ягыннан коррупцияга карсылык этуьв бойынша аз кул-

ры ман Терекли-Мектеб авыл яшавшысы Залимхан Кочеров та боьлисти. Ол оны коьптен бери таныганын, ямагат ислерде коьп кере бирге катнасканлары акында айтты.

– Куруптурсын Абдулла увылы аьлиги авыр заманларда халкынынь артык сабырлыгы, озь маьселелерин озь коьптермеге, озьин якламага шалыспайтаганы уьшин бек кыйнала таган эди. Ол мага: «Ногайымнынь басы алтыннан, тек кевдеси коргайдан», – дейтаган эди. Олай дегени, халкымыздынь баьри заты да бар: адабиятымыз, маданиятымыз, бай фольклорымыз, саниятымыз, тек озь коргайдай болып, олтырып турады озьининь баска маьнели соравларын коьптермей. Оннан сонь ол мага бизим ногайымыз баьрин де сыйлар тек оьлип кеткеннен сонь дегени де эсимде сакланган. «Коьзи тири заманында биз кайдай оьнерли аьдемлеримизге де сый этип болмаймыз. Сондай вайымсыз аьдемлердинь бириси – сен, бириси – мен», – дегени эндиги де кулагыма шалынады.

З.Кочеров Куруптурсын

Абдулла увылы элимизде энь де кыйынлы заманларда халкын яклап юргени акында озь ойлары ман боьлисти. «Ол ногайына аьрекетшил, белсенли болмага деген йолды коьрсетти эм сол йол ман юрсек, кыйын да болар, тыншы та болар, ама халкымызга бираз сама ийгилик келер дегени Куруптурсыннынь яшавынынь бас маьнеси эди», – деп белгиледи З.Кочеров.

Эстеликли шарада К.Бариевтинь тенъ-досы, Терекли-Мектеб авыл яшавшысы Таймасхан Акболатов, авылдасы Зейнадин Эсиргепов, белгили ногай шаири, окытувшы Салимет Майлыбаева, РФ эм ДР ат казанган маданият куллыкшысы Нарбийке Муталлапова, ДР ат казанган окытувшысы Кезибан Батырова, Ногай район хатын-кызлар советининь председатели Асият Манкаева, шаирдинь ян косагы Баалы Бариева эм баскалар озь эскерувлери мен боьлистер.

М.ЮНУСОВ.

Сувьретте: эстеликли шарадынь оьтуьв мезгили.

лык этилинмейди. Ол тек кызувлы линияларды ашув тувыл, ама ал деп бизим яшавымыздынь коьп якларын цифровизация этуьв болады. Мысалы, бугуьнлерде баьри районларда да коьпфункционаллы орталыклар (МФЦ) туьзилгенлер. МФЦ халкка ярдам беретан тийисли органлары ман патшалык эм муниципаллык ярдамларын ала таган аьдемлерди электрон кебинде «бир терезеден» деген йорык пан канагатайла таган учреждение болады. Мунда паспортлар, шет эллерге бармага ыхтыяр беретан паспортлар, СНИЛС, ана капиталы, балаларга пособилер туьзетиледи эм коьп баска буйымлар битириледди.

МФЦ учреждениелерининь бас ниетлери:

– патшалык ярдамларынинь сапатын арттырув эм аьдемлерге якын этуьв;

– административлик оравлыкларды оьтуьвден тура бизнеске коьмек этуьв;

– толтырувшы власть органларынинь аьрекетининь пайдалыгын эм ведомстволар ара координациялавы арттырув;

– ямагат уьшин ашык болмакты арттырув.

Таныс аьдемлердинь коррупция акында ойларын сорастырганда, мен бир неше кере сога карсылык этуьвдинь бир пайдалы кеби деп чиновниклер ягыннан граждандарды кабыл этуьвде аьдемшилик сезими оьр болмага керек деген ойды белгиледим. Куьнлекуьнлик аьлдерде биз бирерде каердеги бир поликлиникадагы баьри затка да дел хайыр болган пан

яде кайсы бир учрежденидеги «каткан» чиновник пен йолыгыспага боламыз. Сол заманда сондай врач бизди эс берип карасын эм керекли эмлев йосыгын язсын яде каты чиновник бизим соравымызга маьне берсин деген ниет пен озьимиз коррупция йольна туьсемиз. Болса да биз сондай аьлдердинь озьинде де бирерде бизди эс берип, тань юзи мен йолыккан эм бизди тыншыламага эм аншыламага шалыскан билимли специалистти де йолыкпага боламыз. Минне сондай специалисттерди баьрине де коьрим этпеге, ямагат алдында сыйламага борышлымыз. Сондайларды окытпага эм тербияламага керекпиз. Сол ис тувган уьйде, мектебте, соньында колледжде, университетте эм армаган тувган учреждениеде яде организацияда, тувган ямагатта бардырылмага тийисли.

Дурысын айтканда, коррупцияга карсылык этуьв маьселесине патшалык оьлшеминде уьйкен маьне йогарыдан да, тоьменнен де берилмеге тарык. Энь де маьнелиси, меним ойыма коьре, сав элимизде бир-биримизге ийгилик йоравшы, тыншылыктынь, аьдемшиликтинь аьллери токтастырылмага, ярлылар ман байлар арасындагы айлак та терен болган баскалык тайдырылмага тийисли. Ызгы маьселе, ярлылар ман байлар аралыгындагы уьйкен баскалык аьлиги заманда элимиздеги коьп соравлардынь эм кыйынлыклардынь бас себеби болады. Сонынн ишинде коррупцияга карсылык этуьв маьселесининь де.

М.ХАНОВ.

ШАРА

Мутпаска эм баалавга шакырув

Окытувшы эм насихатшы йылы бизим баьримизге де яс несилге билим беруьв эм тербиялав исине озьин багыслаган аьдемлерге разылык билдирмеге амал береди. Бу 2023-нши йыл оьткен шараларда аьдемнинь яшавында маьнели орынды бийлеген насихатшысы акында коьп ярасык соьзлер айтылады. Окытувшылары салган кыйыны, суьйими уьшин окувшылары савбол айтып, оны мутпаска эм бааламага шакырадылар.

Окытувшы эм насихатшы йылына багысланып, яньыларда район Хатын-кызлар совети, А.Тахо-Годи атындагы музейдинь Ногай районьындагы филиалы эм «Яслык» яслар орталыгы ман уйгынланып, ятлав окув район конкурсы оьтти. Балалардынь ятлав окув оьнерине белгиди РФ ортак билимлендирувининь сыйлы куллыкшысы Лариса Яхьяева, ДР Халк билимлендирувининь отличниги Алтын Агаспарова, район Хатын-кызлар советининь председатели, ДР Ямагат палатасынынь агзасы Асият Манкаева, район орталык китапхана куллыкшысы Сапихан Курпаева, «Яслык» яслар орталыгынынь етекшиси Абибулла Шамбилов бердилер. Музейде озган шара коьнуйллерди коьптерген озгеристен басланды. Лариса Петровна ман Алтын Даутовнага выпускниклери атынан ярасык гуьл байламлары тапшырылды. Соны ман байланыслы суьйиниш сезими йыйылганларды конкурстынь соньына дейим бийледди.

Конкурсты хош келди соьзи мен Каирбек Сейдахметович ашты. Базласта районьымыздынь авылларынынь мектеблериннен баьриси 30 бала катнасты. Олардынь ар бириси шалысып, россия совет эм дагестан шаирлерининь окытувшыга багыслаган

язган терен маьнели ятлавларын ятган айттылар. Жюри агзаларына энъуьвшилерди сайлап алув бек кыйын болды, олар ар кимнинь конкурса яваплылык пан караганын, маьнели эс эткенин белгиледилер. Соьйтип, уьйкен класслар окувшылар сырасында Н.Волкова 1-нши орынды, Д.Мамутов 2-нши орынды, А.Акманбетова 3-нши орынды бийледилер. Ортаншы класлардан 1-нши орынга А. Байгараева, Д.Нурманбетов 2-нши орынга, К.Джумандыкова, Д.Кенжегулова, И.Нургушиев, М.Изеева 3-нши орынга тийисли этилиндилер. Кишкей класслардан 1-нши орынды Я.Насырова, 2-нши орынды М.Кокенеева эм А.Абубекерова, 3-нши орынды А.Азимов, Л.Алигаджиева, Ф.Зункарнаев, Ф.Толкаев казандылар.

Асият Манкаева баьри мектеб етекшилерине, окувшыларды конкурса аьзирлеген окытувшыларга эм балаларга разылыгын билдирди. Олар ятлавлар ман озь окытувшыларына бек ийги савкат эткенлерин айтты. Яшавынынь коьп йылларын педагогикалык исине багыслаган Лариса Петровна ятлав окув сырлары ман балалар ман боьлисти. Каирбек Бальгишиев Ногай район мектеблеринде билим алганлар орыс тилин ийги билетаганын, сол да окытувшылардынь сапатлы иси аркалы етисилгенин белгиледи.

Конкурста катнаскан ар бир балага Сый грамота эм савкат тапшырылды. Оларга савкатларды Эдиге туькен айырды. Педагогикалык исининь ветеранларына «Хлебный дом» савда уьйи озьининь зияпетлерин савкатлады.

Н.КОЖАЕВА.

Сувьретте: конкурстан сонь.

КАЛЕНДАРЬ БОЙЫНША

Баьри йоллар китапханага аькеледи

Мектеб китапханалары окув дуньясына балалар уьшин капылар ашадылар. Мунда балалар китап окувды суьйип уьйренедилер, коьп яньы кызыклы затлар ман танысадылар.

Казан айында мектеб китапханалар айлыгы озгарылады. А.Джанибеков атындагы орта мектебинде китапхана айлыгы бек кызыклы, емисли болып оьтти. Китапхана куллыкшылары Гульнара Агаспарова эм Лейла Терекбаева айлык барысында туьрли шаралар уйгынладылар. Айтпага, китапхана дериси, адабият ойыны, Расул Гамзатовтынь «Зарема» поэмасы бойынша постановка, поэтикалык альбом «Юрегим ызгы урувына дейим аьдемлерге багысланады» эм сондай баскалар.

Яньыларда мунда Окытувшы эм насихатшы йылына багысланып, китапхана куллыкшыларынынь йолыгысы озды. Шарага Ногай районьынынь авыллар китапхана куллыкшылары, солай ок олардынь тийисли тыншыювга шыкканлары, билимлендируьв боьлигининь методисти Секерхан Оразбаева шакырылдылар.

Шарада мектеб китапханаларынинь булагын да турганлар акында аьли аьрекетлеген куллыкшылар аьзирлеген видео-роликлер, буклетлер эм презентациялары каралды. Аьр бир китапхана куллыкшысы мектеб эм окувшылар уьшин коьп кыйын салган озь насихатшысы акында бек ийги, кызыклы тергев ис аьзирлеген. Соны ман бу куьн яшавдынь кыйынлыкларыннан ийгиге сенимди коьширген, китапты суьйип уьйреткен аьдемлер эскерилди, оьрметленди. Йолыгыс барысында аьр бир китапхана куллыкшысы озь аьрекетти акында да айтып озды. Солай ок «китапхана куллыкшысы ким, окытувшы яде насихатшы ма?» – деген сорав да каралды. Китапхана куллыкшысы – ол эм окытувшы, эм насихатшы. Соны ман бирге ол психолог, маслагатшы, тыншылавы, коьмекши, аьр бир окувшыга озьининь юрегининь кесегин савкатлаган аьдем.

Шара юритуьвшиси Лейла Терекбаева китапхана куллыкшысы заман ман бирге абыт алмага тийисли экени, не мен китапханадагы куллык оларды кызыксындыратаганы акында айтты.

Бу куьнги шарада балалар да катнастылар. Олар ятлавлар оқыдылар, Фарида Аджиевадынь окувшылары йырлар йырладылар.

Макаламды Дмитрий Лихачевтынь соьзлери мен тамамламага суьемен «Китапхана яшаган шаклы халк та яшар, ол йок болса – бизим озганымыз эм келеектегимиз де йойытылар».

Дайым да китап яшасын, оны саклавы китапхана куллыкшыларынынь аьрекетти де юритилсин.

Нурият КОЖАЕВА.

Сувьретте: йолыгыста катнаскан аьдемлер.

САВГА

Етимисли ислери белгиленди

Янъыларда Тарумов районунун акимбасы Василий Джамалов Ногай эм Тарумов районлары бойынша военный комиссары Александр Мельников пан ис йолыгысын озгарды.

Йолыгыста район акимбасынын орынбасары Гаджимурат Кебедов эм Али Алиев катнастылар. Йолыгыста район акимбасы Тарумов району курылганлы 77 йыл толганы ман байланыста коьпйыллык ис аьрекетин эм 2023-нши йылда язлык шақырув кампаниясын озгарувда етимисли коьрсетимлери ушин, военный службасына гражданларды шақырув эм азирлев

бойынша боьлик етекшиси Вазе Хадизовка эм военный комиссариаттын медресасы Эльмира Исламовага Сый грамоталарын тапшырды. Сый грамоталарын тапшырувда район акимбасы Василий Джамалов Ногай эм Тарумов муниципаллык районлары бойынша военный комиссариатынын етимисли исининь негизи – службага алаллык, йогары кеспилик, савлай комиссариат тизимининь конституция бойынша борышын намыслы толтырув болатанын белгилеп оьтти.

Сувьретте: Сый грамоталар тапшырувдан сонъ.

СЫНАС

Ана тилиннен билимлери мен ярыстылар

Ана тилин уйренув – ол бас деп озь миллетининь анъ баалыкларына тийисли белги беруьв болады. Халктын тили озьинде савлай тарихининь ызын юритип келеди.

Янъыларда Нефтекум районунинь Абрам-Тобье авылында аьдетке кирип барган

амал берди. Олар такпаклар, айтувлар, соьзлер айтувда, юмакларды шешувде, текстлерин ногайшага коьширувде озь билимлерин коьрсетилер.

«Шат» деген биюв кружогынын катнасувшылары «Турналар» деген миллет биювин оьнерли коьрсетти-

мектебиннен катнасувшылары 3-нши орынга тийисли этилдилер.

Шарадын сонъинда интеллектуаллык ойыннын катнасувшыларына эм енъувшилерге Ставрополь крайнын Дума депутаты З.Шерпеевтинь эм Ногай регионаллык миллет-культуралык автоно-

«Билимли бол» деген миллет интеллектуаллык ойыны шатлыклы аьде уйгынланып оьтти. Муннан алдын «Билимли бол» ойыны Нефтекум районунинь бир неше ногай авыллар мектеблеринде окувшылар арасында ана тилин яйылдырув, оны теренлетувь мырады ман озгарылып келген.

Бу йылгы ойыны да Абрам-Тобье авыл орта окув ошагында ана тилиннен билимлери мен алты командаларына сынаспага

лер, Гульшат Аджибаева мектебке ййылган конаклардын коьнъилин «Салам, Великий мой народ» деген ногай йырын йырлап коьтерди.

Торешилер шарада катнаскан командаларынинь исин тешкерувли баалап, енъувшилерди айырдылар.

Ойыннын тамамы бойынша, Коясыл авыл орта мектебининь командасы 1-нши орынга, Махмуд-Мектеб авыл орта мектебининь окувшылары 2-нши орынга эм Кара-Тобье авыл

миясынын (председатели З.Шандиев) атыннан Сый грамоталар, медальер, акшалай баргылар, кубоклар тапшырылды.

Сол куьн кызыклы шарада катнаскан окувшылардын аьр кайсысы да озь билимлерин ана тилиннен арттырмага, ногай тилининь туьпсиз байлыгынан бир увьсын алып, озь билим карзынасына салып оьстирге амал таптылар.

Г.НУРДИНОВА.
Сувьретте:шарадан коьринис.

БАЙРАМ

Туьрли миллетлер бир аьелдей яшайдылар

Янъыларда Кизляр району туьзилгенли 94 йыл болганы шатлыклы аьде байрамшыланды. Шатлыклы шара Аверьяновка авылынын маданият эм тыншаюв орталыгында озды. Байрам катнасувшыларына авылхоэяйстволык ярмалыгы да уйгынланган эди. Маданият эм тыншаюв орталыгында миллет биювлери мен конакларды хош коьрип алдылар.

Кизляр районунинь сыйлы гражданини Шарапудин Инигов, Кизляр каласынын акимбасы Александр Шувалов, Кизлярдын коньяк заводунын бас етекшиси Зубаир Омаров, солай болып, Кизляр районунинь яшавшылары Аьскершилик Оьрмети эстелигине гуьл байламларын салдылар. Байрам шарасын Кизляр район акимбасы Аким Микиров кутлав соьзи мен ашты. Оннан сонъ ол ДР Халк Ййынынинь депутаты Вагиф Абдуллаев пен районнын баьри тармаклары бойынша баскаланган куллыкшыларына муниципаллык эм ведомстволык савгаларын тапшырды. Сол куьн районнын 11 яс яшавшыларына шатлыклы аьде паспортлар да берилди. Оннан сонъ миллет подворьелери, выставкалар, интерактивлик майданлары, яс оьнерлерининь яратувшылык фестивали озь аьрекетин бардырды-

лар. Авылхоэяйстволык азыктуьлиги салынган выставкада Кизляр районунинь онъайлы, берекетли ери берген савлай бай аслыгы коьрсетилген эди. Байрамды туьрли маданиятлары ярасыклап коьрсетилер. 22 авылларынын акимбаслары, коьпмиллетли билимлендируьв, маданият ошакларынын, китапханаларынинь куллыкшылары Кизляр районунинь коьпмиллетлик туьрлигиин коьрсетпеге шалыстылар.

Байрамда катнасканларга Кизляр районунда яшайтаган ногай, авар, даргин, лак, орыс, азербайджан, казак, лезгин халкларынын миллет кийи-

ми, аслары, яшав-турмысы ман таныспага амал болды. Аьр бир халк термесиннен миллет анъы, даьмли зияпетлерининь ийиси коькып шыгатаган эди. Меценат Газимагомед Газимагомедов та озьининь даьмли пловы эм шайыннан ййылганларга таттырды. Сол куьн маданият орталыгы ман уйгынланган «Тувган ердинь коьплик тавысы» деген фестивали Кизляр районунинь ери оьнерлерге бай экенин ашык коьрсетти.

Соьйтип, Кизляр районунинь 94 йыллыгын байрамшылыви йогары коьнъилде оьтти.

Сувьретте: байрамда ногай миллетининь катнасув мезгили.

УЪНДИРИКТЕ ЯНЪЫ КИТАП

Оьмир сесин янъыртып

Янъыларда ногай шаиримиз Явгерет Дильманбетованын «Оьмир сесин янъыртып» деген ятлавлар ййынтыгы эм язган макалалары кирген «Юреклерге ымтылуьв» деген эки китаплери Махачкалада китап баспасында дунья ярыгын коьрдилер. Оннан алдын автордын «Йыра, домбырам, йыра!» (1982-нши йыл), «Алтын куьздинь биюви» (2018-нши йыл) деген китаплери де баспадан шыгып, ногай окувшыларынын уьндиригинде орын тапкан эдилер.

Шаир янъы баспаланган «Оьмир сесин янъыртып» деген китабинде оьскен Кумлы авылы, балалыгы, яслыгы, суьйим, йыл шаклары, белгили язувшылары эм шаирлери Ф.Абдулжалиловка, М.Кожаяевке багысланып язылган ятлавлары орын тапканлар. Айтпага, «Йыравым» деген ятлавында ол белгили язувшы Ф.Абдулжалиловка

О йыравишы, бил-бил кусы шовлимнинь,
Оьмир бойда коьп йыллардан оьткенсинь.

Яшавынгда сарнап халктын ойларын,
Калеминь мен халкыма йол салгансынь, деп язады.

Солай болып, «Эсимизде» деген ятлавы да дуньядан арманьшы кеткен тенълерининь эстелигине багысланып язылган сыдыралары да эсте калып, окувшыды ойга салады. Айтпага, автор

Савболынъыз дуньяда болганга,
Яслыктын эстелигинде калганга...

Сиз аьр дайым бизим эсте, Биз болганша Ер юзинде, деп кайтпаса кеткен тенълерин, баска ятлавларында дуньядан кешкен анасын, синълисин эм баскалардын келбетлерин коьз алдыга аькелип, эскерип язады. Онын йылдын туьрли шакларына багысланган ятлавларында

терен философиялык ойы барын сезесинь, коьз алдынъа сувьретленип йылдын аьр бир шагы ашыкканып келеди.

Экинши «Юреклерге ымтылуьв» деген китабинде Явгерет Дильманбетова окувшыларды озь еринде яшайтаган кызыклы бактылары болган аьдемлер акында макалалары ман таныстырып келеди.

Бугуьнлерде шаир савлайы доьрт китаплерининь авторы болады.

Явгерет Дильманбетова Шешен Республикасынын Шелков районундагы 6 совхоз авылында Нурадиль эм Танъбийке Дильманбетовлардын аелинде тувган. Кыз тетеси Мусли эм акасы Юсуптын колында тербияланган. 8-нши класска дейим Кумлы авылда, оннан сонъ Терекли-Мектеб авыл орта мектебинде 10-ншы класска дейим билим алган. Окувтышы болмага бала шактан суьйген кыз Махачкаладагы ДГПИ-динь филологиялык боьлигин етимисли тамамлайды. Окувтышы кесписин байырлаган сонъ, ол Шешен Республикасынын Каршьыга, Воскресеновское, Ногай районунинь Калинин авылында йогары классларындагы окувшыларга билим берип, сулыбын байгытып келген.

Ятлав язув оьнери Явгерет Нурадиль кызында 7–8-нши

классларда аяланды. Ол орыс эм ногай тиллеринде язганларын коьп кере белгили ногай шаирлери М.Авезов, А.Култаев, М.Кожаяевке коьрсетип, таныстырып, олардан да ятлав язудын сыхырлыгына уйренип келген. Онын биринши ятлавы «Данъыл шешекейлери» ййынтыгында дунья ярыгын коьрген. Тыншаювга кеткеннен сонъ язув оьнери болган кыскакылыдын язган макалалары, ятлавлары «Шоьл тавысы», «Ногай давысы» газеталарынинь, «Байтареке» деген адабият-художестволык эм ямагат-политикалык альманахында баспаланып келедилер.

Биз де уьндиригимизде янъы коьсылган эки ногай китаплери мен окувшыларымызды суьйиндирип, онын авторына келекте де адабиятымызды озь шыгармалары ман байытып келгенин йораймыз.

Г.НУРДИНОВА.
Сувьретте: Явгерет Дильманбетова.

БАЛАЛАР АНСАМБЛИ

Сахнада «Юлдызлар»
яркырайды

Ногай район орталыгында ис аьрекетин бардыратаган Балалар яратушылык уйинде коьп кызык кружоклар бар. Сонда юзлеген балалар озьлерине ярайтаган ис пен каьрлейдилер. Айтпага, биревлер бийип уйренедилер, баскалар кол усталыгы ман каьрлейди, кувыршакарлар жсап, соларды сахнада ойнатаганлар да бар.

Аьли соьзимиз мунда коьп йьллардан бери балаларды бийип уйрететеган «Юлдызлар» куьби акында. Бу куьнлерде куьп агзалары коьп уьстинликлерге етискенлер. Баслапкы йьлларда куьпти Нина Темирбек кызы Халилова етекшилейтаган эди, аьли болса, ансамбль етекшиси Рабият Алавадин кызы Елакаева болады.

Бу куьп катнаспай, Ногай райо-

нымызда бир шара да озбайды деп айтсак, обтирик тувыл. Тек яньыларда «Юлдызлар» куьбининь тербияланушылары озьлерининь етекшиси Рабият пан Махачкала каласында озгарылган «Яслар терроризмге карсы» деген фестивалда катнасып, озь номинациясында, савгалы экинши орынга тийисли болдылар.

Солай ок, бу куьптинь артында баска еньювлер де аз тувыл, айтпага, Расул Гамзатовтынь 100 йьлык мерекесине багысланган «Люди, люди, высокие звезды, долететь бы мне до вас» деп озгарылган балалар студияларынынь фестивалининь республикалык кезегинде катнасувы, РФ ногайларынынь ФНКА-сы озгарган халклар ара балалар уьшин фольклор фестивали эм сондай баска шаралар. Кайсы ерде «Юлдызлар»

ансамбли катнасса да, озьлерининь биов оьнерин коьрсетпей эм белгиленмей калмайды.

Ансамбль етекшиси Рабият Алавадин кызы озьзининь ис аьрекетине уйкен суьйим мен карайды, онынь кол астында сол оьнерге уйренетеган балалар ягыннан да окутушыга суьйим коьринеди. Оьзим де бир неше кере шайыт болганман, ога юретаган балалар, Рабиятты орам бойында коьрселер, янаспай, ювырып кушагына кирмей озбайдылар. Ол озь де балаларга билгенин уйретпеге бек шалысып аьрекетин бардырады.

Балалар яратушылык уйининь етекшиси Людмила Темирбек кызы Аракиева Рабияттынь ис сулыбы, балалар ман ислеп болуь оьнери акында бек ийги соьзлер айтады:

– Рабият Алавадин кызы биов деген мен кишкейлей таныс. Ол озь бизим учуредениде бала болып, сол «Юлдызлар» ансамблинде бийиген аьдем, – дейди ол.

Оьзининь тербияланушылары акында Рабият булай дейди:

– Талаплы балалар бизде коьп, бийимега суьетаганлар да аз тувыл. Мен етекшилейтаган «Юлдызлар» ансамблине заьлимдей балалар юредилер. Мен баьрисин де уйретпеге шалысаман, коьлем аьдем болган биовлер де саламан. Бу ерде биовге айлак уйкен маьне берип карайтаганларды белгилемей болмайман, олар: Аделина Курманбаева, Галина Кучелаева, Аделия Ханмурзаева, Айханум Аджиева эм сондай баскалар.

Бу куьнлерге «Юлдызлар» биов ансамблининь етимислери аз тувыл, алдыда биз оларга аьли де уйкен уьстинликлерди, еньювлерди йораймыз.

Г.КУРГАНОВА.

Суьвретте: «Юлдызлар» куьби.

ОКУВШЫДЫНЪ ЕНЪУЬВЛЕРИ

Талаплы Эмир

Баладынь уьстинликлерине баьримиз де суьйинемиз.

Талаплы саьбийлер озь оьнерлерин бала заманнан алып коьрсетедилер, ата-аналарын куьезлендиредилер. Эмир Баймурзаев Кумлы авылынынь орта мектебинде 7-нши класста окыйды. Ол, баслапкы класстардан алып, мектебте, авылда, районда болатеган шараларда катнасады, аьлиги заманда Савлайроссиялык ярысларда да ортакшылык етеди. Сол затты онынь Сый грамоталары шайытлайдылар. «Биз согыс акында ятлавлар ман айтамыз», «Биревден де суьйимиди ясырмайман», «Ана тилин саклаймыз», «Тири классика» деп аталган ятлан ятлавлар окуп конкурсларында катнасып, дипломларга, баргылы орынларга тийисли болады Эмир. Окувшы 2022-нши йьл Савлайроссиялык йол-юрис яс инспекторларынынь конкурсында биринши орынды алган. Туьрли ярысларда катнасуь Эмирге мектебте ийги окымага буршав бермейди. Йьл сайын окуп йьлы биткенде, ога ийги окуп эм тербия уьшин мактав грамоталар бериледи.

Эмир спорт пан да каьрлейди. Ногай районнынь тайбокс бойынша, Каспийск каласында Дагестан Республикасынынь Бириншиликлеринде, Мурадин Байгишиевтинь эстелигине озгарылган ашык турнирде, Балалар коршалав куьни-

не багысланган ярыста яс спортсмен биринши орынларды алды. Сондай еньювлер акында Эмирдинь медальлери эм кубоклары айтадылар. Быйыл Эмир Баймурзаев Анапа каласында муай – тай бойынша «Кавказ кубогы» Савлайроссиялык турниринде катнасып, экинши орынга тийисли болган. Тезден Эмир Нижегородская областине куьреспеге бараяк.

Эмир бек суьеди спорт пан каьрлемеге, онынь тренери Айдемир Асанали увьлы Зарманбетов болады. Кумлы авылындагы спортзал авмага турган аьлде деп айтадылар авылшылар, мунда кыста тренировкалар оьтеди, йьлы куьнлерде кумлакка кетедилер спортсменлер. Спорт ярысларда олар аьр заманда да баргылы орынларды аладылар. Мен ойлайман, сондай ясларга спорт пан каьрлев уьшин ийги аьллер туьзилсе, бек аруьв болар эди.

Эмирдинь алдыдагы йоллары уьстинликли болсын деп йораймыз. Спорт тармагында да, баска аьрекетинде де тек бийикликке етиссин талаплы Эмир.

Г.БЕКМУРАТОВА.

Суьвретте: Э.Баймурзаев.

ОБНЕРЛИ САББИЙЛЕР

Дунья чемпионы боларман

Султан Солтанов – Кадрия атындагы мектебтинь 3-нши «а» классынинь окувшысы. Ол бек окымыслы, акыр бала деп айтадылар таныганлар. Султан туьрли конкурсларда, олимпиадаларда катнасады. Энь де суьйикли дерисим деп ол эсап дерисин айтады.

– Эсап дерисин бек суьемен, неге десе мага коспага, тайдырмага, артгырмага ярайды. Мен берилген примерлерди тез шешемен эм тек бесевлер аламан. Меним

мырадым – шатраш ойыны бойынша дунья чемпионы болмага. Мен ийги ойнап уйренемен, аьли озьимди кишкей «шоқырак» деп санайман, ама заман келгенде, мен уйкен «океан» боларман. Мен коьп затларга уйренемен, аьлиги заманда Каро Канн, Голландия, Староиндия, Француз коршалавларды, Королевский, Ферзевый гамбитлерди билемен. Мен туьрли ярысларда катнасып, дипломларга, кубокларга, грамоталарга тийисли

болганман. Шатраш ойынынь суьемен эм озь мырадыма етермен, – деп хабарлайды Султан.

Яс классика шатраш бойынша ДР чемпионатында катнаскан, Нефтекумск каласында Уллы Аталык согысынынь ветераны И.Коровиннинь эстелигине багысланган шатраш турнирде 2-нши орынды алган. Ол район, республика бойынша турнирлерде ортакшылык этип, баргылы орынларды алып турады.

Султан ясамага, ятлавлар окымага да суьеди. Конкурсларда баска теньлери мен сынасып, еньювши болады. «К.Чуковскийдинь эртегилер дуньясы» суьвретлер конкурсында ол 3-нши орынга тийисли болды. «Спорт бизим арамызда» суьвретлер конкурсында биринши орынды алды.

Яс спортсмен Махачкала каласында озгарылаак шатраш ойыны бойынша Бириншиликте катнаспага ниетленеди.

– Султан ийги этип окыйды, класста болатеган шараларда катнасады. Ол алдына салган мырадына етерегине шекленмеймен, – деп айтады Султаннынь биринши окутушысы Земфира Кайтарбий кызы Уразаева.

Биз Султанга алдыда коьп бийикликлер, еньювлер йораймыз.

Г.АБДУЛАКИМОВА.

Суьвретте: С.Солтанов тренери мен.

Ниетлеринь толсын, Аида

Аьлиги заманда саьбийлер коьп затларды биледилер, олар яньы технологияларынынь заманы болганга коьре, социаллык тармактарда, тап сувда юрген кемедей, бир заттан да коркпай, озь ислерин этип юредилер. Компьютерлер, планшеттер, баска гаджетлер мен пайдаланып та боладылар. Окувда да соларды кулланып, коьп етимислерге де етиседилер. Аида Джалалова Москва каласында «халклар ара мектебинде» окыйды. Кыздынь окувга, тоьгеректеги дуньяды ийги этип билмеге, йьрламага, бос заманда ясамага, бийимега аваслыгы бар. Дослары ман окувдан бос мезгилде Аида заманын оьткереди, китаплер окыйды. Балалар кишкей заманнан алып китаплер мен дос болганы бек ийги деп ойлайман. Сондай аьдемлер акыллы, яньылыссыз язып та, соьйлеп те боладылар.

– Мен оьскенде, коьшируьши болмага суьемен, соннынь уьшин немец тили терен окылатеган мектебте окыйман. Мен бу тилди 5-нши класстан алып окыйман, сога коьре ийги этип билемен. Мага бек ярайды мектебте окымага, классымыз бан бир команда туьзип, конкурсларда, баска шараларда катнасамыз. Биз уллы орыс шаири А.Пушкиннинь шыгармалары бойынша конкурста ортакшылык этип, 2-нши орынды алдык, – деп айтады Аида.

Кызалак бирге окыйтаган теньлери мен тил табады, ога, командада ислеп болганы уьшин, мектеб етекшилеви атыннан Разылык хат тапшырылган. Коьплеген Сый грамоталар Аидадынь туьрли шараларда катнасып, озьзининь оьнерин коьрсеткени акында шайытлайдылар.

Аидадынь аьптеси Авархан Москва каласында медициналык колледжде окыйды, аьптелисиньилер бир-бирисине аьр заманда коьмекши, маслагатшы боладылар. Мен Аидага аьли де коьп уьстинликлер йорайман окувда. Ниетинь толсын, Аида.

Г.НУРЛУБАЕВА.

Суьвретте: А.Джалалова.

ЗАМАН МАН БИРГЕ

Авыл яслары уьшин суьйинишли эм маьнели озьгерис

Дагестан Республикасынынь эм Ногай районнынь етекшилеви мен Ногай район еринде футбол эм инфраструктура оьрленувине уьйкен эс каратылып келеди. Айтпага, 2023-нши йыл Терекли-Мектеб авылында аьлиги заманга келисли Республикадынь инвестиционлык программасы бойынша салынган аьлиги заманга келисли стадионы да ашылды.

Районымызда эки балалар-оьспир спорт бойынша мектеблери етимисли аьрекетин бардырадылар. 1-нши номерли балалар-оьспир спорт бойынша мектебининь филиаллары, айтпага, Карагас, Куьнбатар авылларында куллык этдилер.

Бу йылдынь казан айыннн басында Ногай району-

га аты берилген Мамай Мавлимберди увьлынынь агасы эм иниси Махмуд эм Кошманбет Манкаевлер, досы Алибий Межитов, тренер Айдархан Курманбаев шыгып соьйледи-лер. Оьз соьзинде олар районда, тувган Куьнбатар авылында спорттынн, футбол ойыннынн оьрленувине оьз уьйсин косьп келген Мамай Мавлимберди увьлы Манкаевтинн (яткан ери ярк болсын) аты киши стадионга тийислише берилгени акында белгилеп айттылар.

Айтгып озайык, Мамай Манкаев асылы ман Куьнбатар авылында тувьп-оьскен. Оьз ис аьрекетин «Кунбатарский» совхозында баслаган. Оннан сон ол ВЛКСМ РК секретари, «Возрождение» деген муниципаллык унитарлы предприятие-

дион сол куьн авыл яшавшылары, коньгысы авьлларыннан келген конаклары, футбол суьйовшилери уьшин уьйкен байрамга айланды.

Мамай Манкаев атындагы киши стадионнынн шатлыкы ашылувиннан сонь, Куьнбатар, Терекли-Мектеб, Карагас, Бораншы авьлларыннан командалары футбол ойыннн кызувлы ойнадылар. Тире-суьвли ойыннынн тамамында Куьнбатар авыл командасы – 1-нши орынга, Терекли-Мектеб – 2-нши, Карагас авылы – 3-нши эм Бораншы авыл – 4-нши орынларына тийисли этилдилер.

Солай болып, тоьршилердинь ойын катнасуьшыларынынн усталыгына баа берувине коьре, энн ийги вратарь деп Расиль Саитов, энн ийги

мыздынн Куьнбатар авылында да суьйинишли эм маьнели озьгерис болып озды.

Авыл ясларына деп аьлиги заманга келисли футбол эм волейбол ойынлары бойынша майданы шатлыкы аьлде ашылды. Киши стадионнынн ашылувинда бас деп кутлав соьзи мен Куьнбатар авыл ясуьйкенлер советининн председатели Рамазан Кошекбаев, авыл администрациясыннн аькимбасы Замид Яриков, янны салынган стадион-

динн етекшисининн орынбасары, физкультура эм спорт бойынша инструктор-методисти, район администрациясында Яслар ислери эм туризм бойынша инструкторы болып коьп йыллар бойы куллык этип келген. Шарада соьйлегенлер авылда стадионнынн ашылувы авыл ясларында футбол, волейбол ойынларынынн усталыгын оьстирмеге, оьрлендирмеге себеплик этеегине сенимлигин билдирдилер.

Янны ашылган киши ста-

коршалавшы деп Асадулла Алимов, энн ийги нападающий деп Мурзабий Манкаев белгилендилер, кызыклы ойыннынн еньюьвшилерине Сый грамоталары, акшалай баргысы, кубок тапшырылды.

Соьйтип, сол ярк байрамы аьр бир катнасуьшыдынн коьннйлине йьлы сезимлерин эм уьйкен суьйиниш косьты.

Г.НУРДИНОВА.

Суьвретте: Куьнбатар авылында киши стадионнынн ашылув мезгили.

Орта-Тоьбе авыл мектебининн ис коллективи ис йолдасы Кериме Эрежеевага аьптеси

Равзат
дуныядан тайганы ман байланыста каты кайгырувын билдиреди, ога эм кардаш-тувганларына бассавлык йорайды.

Карасу авыл коммунистлери, соьгыс эм ис ветеранлары атыннан олардынн етекшиси Оразали Копиев

Замирхан Крымхан увьлы Арикбаев
замансыз дуныядан тайганы ман байланыста каты кайгырувын онынн анасына, аьлейине, балаларына, кардаш-тувганларына билдиреди эм бассавлык йорайды.

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ РЕСПУБЛИКИ ДАГЕСТАН

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

20 октября 2023 г.

№ 44/322-7

г. Махачкала

О назначении исполняющего обязанности председателя территориальной избирательной комиссии Ногайского района

В соответствии с пунктом 7 статьи 28 Федерального закона

«Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» и статьей 26 Закона Республики Дагестан «Об избирательных комиссиях в Республике Дагестан» Избирательная комиссия Республики Дагестан постановляет:

1. Назначить исполняющим обязанности председателя территориальной избирательной комиссии Ногайского района Аджигайрамова Зейдуллу Курмановича, 13 января 1966 года рождения, образование высшее, заместителя председателя территориальной избирательной комиссии Ногайского района.

Председатель Избирательной комиссии Республики Дагестан М.Т.ДИБИРОВ
Секретарь Избирательной комиссии Республики Дагестан С.А.ХАЛИДОВА

Внимание, конкурс!

ГКУ РД УСЗН в МО «Ногайский район» объявляет конкурс на замещение вакантной должности:

Главного бухгалтера государственного казенного учреждения Республики Дагестан «Управления социальной защиты населения в муниципальном образовании «Ногайский район».

по образованию:

- высшее профессиональное образование по специальностям бухгалтерского учета и аудита.

по стажу работы:

- стаж работы, связанный с ведением бухгалтерского учета, составлением бухгалтерской (финансовой) отчетности либо с аудиторской деятельностью, не менее трех лет из последних пяти календарных лет, а при отсутствии высшего профессионального образования – не менее пяти лет из последних семи календарных лет.

- не имеющее неснятой или непогашенной судимости за преступления в сфере экономики.

Желающим принять участие в конкурсе необходимо представить в ГКУ РД УСЗН в МО «Ногайский район»:

- заявление на участие в конкурсе на имя директора ГКУ РД УСЗН в МО «Ногайский район»

- заполненную и подписанную анкету с приложением фотографии;

- медицинское заключение о состоянии здоровья (форма № 086у);

- согласие на обработку персональных данных;

- заверенная нотариально копия паспорта или иного документа, удостоверяющего личность (подлинник соответствующего документа предъявляется лично по прибытии на конкурс);

- заверенные нотариально или кадровыми службами по месту работы (службы) копии трудовой книжки и (или) сведения о трудовой деятельности, оформленные в установленном законодатель-

на.

2. Поручить члену Избирательной комиссии Республики Дагестан Р.Н. Кахриманову произвести прием-сдачу печатей, избирательной документации, технологического оборудования и другого имущества исполняющему обязанности председателя территориальной избирательной комиссии Ногайского района З.К. Аджигайрамову.

3. Направить настоящее постановление в территориальную избирательную комиссию Ногайского района.

4. Настоящее постановление вступает в силу со дня его принятия.

5. Опубликовать настоящее постановление в журнале «Вестник Избирательной комиссии Республики Дагестан» и разместить на официальном сайте Избирательной комиссии Республики Дагестан в сети «Интернет».

ством порядка, и документов государственного образца о высшем профессиональном образовании, а также о дополнительном профессиональном образовании, присвоении ученой степени, ученого звания;

- сведения о доходах, расходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера, а также о доходах, расходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера супруги (супруга) и несовершеннолетних детей по форме справки, утвержденной Указом Президента Российской Федерации от 23 июня 2014 года № 460.

Не имеют права на участие в конкурсе граждане:

- признанные недееспособными или ограниченно дееспособными решением суда, вступившим в законную силу;

- осужденные и содержащиеся в местах лишения свободы по приговору суда, имеющие не снятую (непогашенную) судимость;

- при наличии заболевания, препятствующего исполнению ими должностных обязанностей, подтвержденного заключением медицинского учреждения;

- представившие подложные документы или заведомо ложные сведения в комиссию.

Начало приема документов для участия в конкурсе – в 10.00 часов, окончание – 18.00 часов в течение 10 дней со дня опубликования данного объявления по адресу: с. Терекли-Мектеб, ул. Почтовая, 2.

Подробную информацию об участии в конкурсе можно получить также по телефону 2-12-27, 2-14-34.

В соответствии с методикой проведения конкурса с победителем конкурса при назначении его на должность руководителя учреждения по соглашению сторон заключается срочный трудовой договор.

Сведения о численности муниципальных служащих администрации МО СП «сельсовет Арсланбековский» Ногайского района РД с указанием фактических затрат на их содержание за третий квартал 2023 год

№ п/п	Наименование должностей	Шт. ед.	Денежн. вознагра.	Ежемес. денеж. вознагра.	Долж. оклад	Оклад за кл. чин.	Ежемесячные дополнит. выплаты				Рай. коэф- фиц. .	Итого за один месяц	За третий квартал 2023г.
							За выслуг.	За особ.усл. мун.служ.	Премия за выпол. особ.услуг	Ежем.денеж. поощр. 3.6%			
1	Глава поселения	1	11924	11924							2385	26233	78252
2	Зам(секретарь) Главы МО	1			3016			3619	754	10858	1825	20072	60216
			11924	11924	3016		3619	754	10858	4210	46305	138469	

Глава администрации МО СП «сельсовет Арсланбековский» Ногайского района РД

АКБЕРДИЕВ Э.Р.

«ШОЛ ТАВЫСЫ» (ГОЛОС СТЕПИ)

6+

Газета Дагестан Республикасы бойынша байланыс, информационлык технологиялар эм коьлем коммуникациялар тармагынн тергев бойынша Федераллык службасынынн управленияси мен регистрацияланган.

Регистрациялык номери ПИ №ТУ 05-00405 (15 апрель 2019 й.)

Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар керн ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтастары редакциядыкы ман келисепке боладылар. Авторлар ызылмалары уьшин явапдылар. ДР-нынн Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалавга кол басылуь заманы – 15:10 саьатте. Баспалавга кол басылган – 10:30 саьатте.

Адрес редакции и издателя: 368850, Республика Дагестан, Ногайский район, с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
Газета «Голос степи»
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru
Официальный сайт газеты - www.golosstepi.ru
Индекс издания: полугодовой – 51365, годовой – 63234

Газета выходит 52 раза в году. Тираж – 2500 экз. Цена – 7 рублей 00 коп. Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.

Газета отпечатана в типографии ГАУ РД «ИД «Дагестан» по адресу: 367018, РД, г.Махачкала, Проспект Петра I, 61.

ТОКТАСТЫРУВШЫ: Дагестан Республикасыннн информация эм баспа агентствосы. Бас редактор КОЖАЕВА Э.Ю.